

Szombathy Bálint

„Gondolatok..”

Bohár András (1961–2006) posztumusz kiállításán

2008. február 21-én, Óbudán, szülő- és immáron örök lakóhelyén nyitottuk meg Bohár András első posztumusz kiállítását, amelynek második állomása Kaposvár volt, ahol az utóbbi években tanított. Most pedig az általa is kedvelt és rendszeresen látogatott ekspanziós rendezvényen tekinthetjük meg hátrahagyott alkotásait. Az itt látható anyag egy szűkebb válogatás annak a sokoldalú alkotó egyéniségnek az opusából, aki egyetemes tudását úgy szerzte meg, hogy sohasem távolodott el a valóság fizikailag megélhető kiterjedéseitől, az élet egyszerű, hétköznapi szépségeitől. Vagyis, nem dúcolta magát körül a papírízű világ áporodott, meddő tudásanyagával, nem zárkózott elefántcsonttoronyba, még ha a könyv is volt legkedveltebb munkaeszköze, ismereteinek forrása. Azt is mondhatnám, nem kreált magából élő mítoszt.

Azt a nagyon is emberi vonást szerettem Bohár Andrásban, hogy nem vette magára a hiper-értelmiségi erőltetett és ennél fogva hamiskás pózát, nem akart többnek, másnak látszani, mint aki volt. Holott tudását, felkészültségét tekintve sok mindent megengedhetett volna magának. Egyszerű társadalmi származását nem tekintette hátránynak, inkább büszkén nyugtázta, számtalanszor említve, hogy apja villamosvezető volt. Később András is az elektromosság egyik kifinomult vonzaskörébe került, és ezúttal ennek az eredményét szemrevételezhetjük.

Maradjunk még kicsit Bohár Andrásnál, az embernél, aki úgy indult el

általunk követhető pályáján, hogy nem volt meg az eszményi szellemi háttere. Nem csoda, hogy kedvelte a rockzenét, annak az emberi csoportnak az elemmentáris megnyilatkozási formáját, amelyik – bár tömeget képezett – általában a társadalmi történések középpontjától kívülre rekedt. Senki sem lehet hűtlen származásához, így ő sem vált azzá. Szólhatnék továbbá a labdarúgás iránti rajongásáról, azokról a baráti csatákról, melyeket az Orczy-kert fűvén vívtunk vasárnap délutánonként, hogy az utánuk következő sörözéseken már művésztéről, filozófiáról is szó essék. A Zentai Művésztelpről sem tért soha haza üres kézzel, rendre ott volt a poggyászában a mélyhűtött tiszai halászlé. Szerette az élet apró szépségeit, az olyan különös élményeket, mint amilyeneket egyebek mellett a végsőkig lepusztult pesti borzók pincehelységei nyújtottak, fura embereikkel, tönkrement életeikkel.

Bohár András nemcsak a ráció embere volt, hanem költő, kicsit bohém is a

lelke legmélyén. Amikor a kiállításanyagot rendezgettük, egyes alkotásainak hátulján láthatóvá váltak sajtótermékekből kivagdosott, kollázsolt verssorai, továbbá gépelt verseket is találtunk a fénymásolatok között. Ilyen természetű alkotásait a későbbiekben kell egybe- gyűjteni és rendszerezni. Most látható alkotásai viszont inkább a vizuális művészethez kanyarítják figyelmünket és a költészet legtágabb határai felé mutatnak. Azokba a tartományokba, ahol elveszőben van a nyelv külső világ iránti kötődése, megszűnnek benne a kiterjedt jelentés-összefüggések. Az írott beszéd javarészt átcsap látványba, a betűkből egyedi esztétikummal bíró grafikai testek válnak. Ugyancsak a külvilág felismerhető arcának az elmosása jellemzi úgynevezett csúsztatásos elektrográfiáit, melyeknek barokkos fodraiban az érzékiség frissen fakadt csermelyei villannak meg.

Bohár András filozófus, esztéta, szerkesztő és tanár volt mindamellett, hogy életét a teremtő alkotás is áthatotta. Számos vizuális munkájáról megállapítható, hogy elméleti vizsgálódásainak, bölcséleti tünődéseinek különleges vizuális leképzése, illusztrációja. A közvetlen láttatás eszközével alkalmanként tömöríteni, máskor pedig oldani próbálja egzakt gondolatait. Képi megfogalmazásai gyakran mediális áttételek, kifejezésbeli transzformációk és műfaji kiterjesztések, melyek mögött összetett filozófiai megállapítások állnak.

Bohár András intellektuális és művészi gyakorlata azt bizonyítja többek között, hogy léteznek párhuzamos mozgások ugyanazon az egyéni rendszeren belül. S azt is, hogy az „én” nem feltétlenül oszthatatlan valami, hanem több „én” dialektikus párbeszédéből áll.

A sokoldalú bohári „én” egyik arculatát rajzolja meg a most nyíló kiállítás, szerény betekintést nyújtva serény munkálkodással telt életébe.

